

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuussuunnitelman raportti strategiakaudelta 2023-2025

Raportointiajankohta: 2023-2025

Helsinki

7.8.2026

Raportin sisältö

1. Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet 2023-2025
2. Kaupunkiyhteisten osallisuuden painopisteiden toteutuksen raportointi
 - Osallisuuskokemuksen vahvistaminen
 - Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen
 - Moniäänisyyden vahvistaminen
 - Lasten ja nuorten osallisuus
3. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuussuunnitelman raportointi
 - Osallisuuskokemuksen vahvistaminen
 - Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen
 - Moniäänisyyden vahvistaminen
 - Lasten ja nuorten osallisuus
 - Vieraskielisten osallisuuden edistäminen
 - Ikääntyneiden osallisuuden edistäminen
 - Poikkeamat, ongelmat tai riskit
 - Keskeiset tehtävät seuraavalla raportointikaudella

1. Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet 2023-2025

Kaupunkiyhteiset osallisuuden painopisteet 2023-2025

Osallisuuskokemuksen vahvistaminen

Tavoitteenamme on, että kaupunkilaisen kokemus kuulumisesta ja kuulluksi tulemisesta vahvistuu. Osallisuuskokemuksen vahvistaminen syntyy kohtaamisesta ja toista arvostavasta oikea-aikaisesta vuorovaikutuksesta.

Kaupunkilainen kokee pystyvänsä edistämään itselle tärkeitä asioita kaupungissa, ja hänen osallistumismahdollisuutensa huomioidaan arjen toiminnassa ja palveluissa. Kaupunkilainen myös saa tietoa ja ymmärtää vaikuttamisen mahdollisuudet. Kaupunkilaisen asiakaskokemus ohjaa palvelujemme kehittämistä.

Madallamme ja poistamme osallisuuden esteitä. Kaupunkilainen voi osallistua eri tavoin: saada tietoa, olla mukana suunnittelussa, osallistua päätöksentekoon tai olla aktiivisena toimijana. Panostamme haavoittuvassa asemassa olevien osallisuuden kokemuksen syntymiseen.

Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen

Tavoitteenamme on, että työntekijät kaikkialla kaupungilla tunnistavat osallisuuden merkityksen ja sen mahdollisuudet omassa työssään. Käsitys osallisuudesta ja sen toteutustavoista on selkeää kaikilla toimialoilla, sekä johdolla että työntekijöillä. Osallisuus käsitetään tiiviiksi osaksi omaa työtämme.

Osallisuustieto ja moninaisuuden ymmärtäminen kaupungissa vahvistuu. Edistämme osallisuuden toteutumista johtamisella ja sitoutumisella sekä riittävillä resursseilla ja oikeanlaisilla menetelmillä. Osallisuus ja sen edistäminen on osa arjen työtä ja kuuluu kaikille.

Moniäänisyyden vahvistaminen

Tavoitteenamme on, että kaupunkilaisten moniäänisyyden huomioiminen on kaupungin tapa toimia. Tarjoamme erilaisia osallistumisvaihtoehtoja siellä, missä ihmiset ovat. Huomioimme erityisesti heikoimmassa asemassa olevat kaupunkilaiset. Pyrimme tavoittamaan aktiivisesti eri väestöryhmiä myös erilaisten yhteisöjen ja järjestöjen kautta. Tieto ohjaa toimintaamme.

Vahvistamme moniäänisyyttä myös viestinnässä selkeän kielen, monikielisyyden ja monikanavaisuuden kautta. Toimintamme on läpinäkyvää ja kaupunkilainen saa tietoa kaupungin päätöksistä ja linjauksista. Tunnistamme hyvissä ajoin, keitä päätökset koskevat, ja edistämme dialogisuutta kaupunkilaisten kanssa huomioiden erilaiset väestöryhmät.

2. Kaupunkiyhteisten osallisuuden painopisteiden toteutuksen raportointi

Raportti kuvaa kaupunkiyhteisten yhdeksän toimenpiteen toteutumisen toimialojen ja kanslian yhteisenä työskentelynä vuosina 2023-2025.

Osallisuuskokemuksen vahvistaminen

Kaupunkiyhteiset toimenpiteet		Seurantamittarit	Toteuma	Toteuman kuvaus 2023-2025
Parannamme asiakasymmärrystä ja kaupunkilaisten asiantuntemuksen hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä ja osallisuuden kokemuksen vahvistamisessa.	Viestimme aktiivisesti, millaista tietoa kaupunkilaisilta on kerätty ja mitä tiedolla tehdään. Kehitämme palveluita yhdessä kaupunkilaisten kanssa ja hyödynnämme tietoa päivittäisessä johtamisessa ja palvelujen kehittämisessä.	Keskeisiä teemoja on kehitetty tiedon pohjalta.	Kyllä	- Palautejärjestelmän palautedatan hyödyntämistä palvelujen kehittämisessä on parannettu viemällä dataa rajapinnan kautta Kympin paikkatietokantaan ja visualisoimalla sitä PaikkatietoVipusessa sekä PowerBI:llä. - Palautteiden aineistopyynnöille on kehitetty oma prosessi ja toimitettu aineistoja kehittämishankkeille. - Kuvan toimialalla on viety karttuvaa palautedatataa eri järjestelmistä yhteiseen tietonäkymään tekstinlouhintajärjestelmä Etumaan ja kehitetty palautedatan hyödyntämisen prosesseja mm. kirjastopalveluissa ja laajoissa kehityshankkeissa.
		Ym. teemoista on viestitty kaupunkilaisille.	Kyllä	- Palautteiden julkaisemista on kehitetty rakentamalla karttapohjainen julkaisualusta 2024. - Kaupungin sisäinen palautteiden hyödyntämisen verkosto on perustettu 2025. - Kaupunkilaisille on viestitty palautemääristä ja aiheista perustamalla hel.fi-verkkosivu 2024.
Hyödynnämme digitaalisten vuorovaikutusvälineiden käyttöä.	Varmistamme, että meillä on käytössä soveltuvat digitaaliset vuorovaikutusmenetelmät kaupunkilaisten osallistumiskokemuksen vahvistamiseksi.	Digitaalisten vuorovaikutusvälineiden käyttö on lisääntynyt.	Kyllä	- Uusi palautejärjestelmä otettiin käyttöön 4/2023. - Karttapohjainen kyselytyökalu Maptionnaire otettiin käyttöön keväällä 5/2024 ja se korvasi aiemman käytössä olleen Haravan. Haravalla toteutettiin vuosina 2022 ja 2023 vain muutama kysely, kun Maptionnairella on toteutettu vajaan vuoden aikana jo useita kymmeniä kyselyitä. - Voxit-keskustelualusta otettiin pilottikäyttöön 2/2024. Uusien työkalujen kohdalla on toteutettu tietosuojantarkistukset ja mm. Voxit (ent. Polis) ja Topaasia ovat nyt kaikkien toimialojen käytettävissä. - Webropol -kyselytyökalu otettiin käyttöön 6/2025. Se soveltuu sekä kaupungin sisäisten että kaupunkilaisille ja ulkoisille sidosryhmille suunnattujen kyselyiden ja ilmoittautumisten laatimiseen. Webropolilla voi käsitellä myös erityisiä henkilötietoja. - Kerrokantasi jatkaa suosituttuna kuntalaiskuulemisten alustana (v, 2023 31 kuulemistä, v, 2024 35 kuulemistä).
Kokeilemme kaupunkilaisten osallisuuden kokemusta mittaavia työkaluja ja huomioimme niiden tulokset osallisuuden edistämisen kehittämisessä.	Arvioimme kaupunkilaisen osallistumisen kokemuksen muutosta pilotoiden kokemusta mittaavia työkaluja muutamassa osallistumisen prosessissa.	Osallisuusindikaattoria on hyödynnetty uudella tavalla.	Kyllä	Osallisuuskokemuksen mittaavien työkalujen suunniteltu kaupunkiyhteisenä työnä (kaikki toimialat ja kansalia) ja kokeilut toteutettiin erilaisten pilottien kautta. Näitä pilotteja olivat mm.: - Kanslia: Yhteisöalojen kävijöiden osallisuuden kokemus - Kasko: Asiakaskokemuskyselyyn osallisuuden kokemuksesta uusia kysymyksiä + Herkkien mittarien pilotointi kouluissa osana Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishanketta - Kymp: Liikenteen ilmastopaneelin osallistujien osallisuuden ja vaikuttavuuden kokemus - Sotepe: THL:n kansalliset asiakaskyselyt sekä FIT- palautetietoinen työtapo lapsiperheiden palvelussa - Kuva: Nuorten budjetissa kysymys kokemuksesta vaikutusmahdollisuuksista
		Asiakaskyselyjen tuloksia on hyödynnetty osallisuuden edistämisen kehittämisessä.	Kyllä	Tuloksia on huomioitu kanslian ja toimialojen palvelujen kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistaminen

Kaupunkiyhteiset toimenpiteet		Seurantamittarit	Toteuma	Toteuman kuvaus 2023-2025
Jaamme tietoa osallisuudesta koko henkilöstölle.	Sanoitamme osallisuuden moninaisuutta kaupungissaja eri toimialoilla sekä kuvaamme kaupunkitasoisia osallisuuspalveluita kaupungin yhteiseen intraan.	Osallisuuden intranet-sivut on päivitetty.	Kyllä	Uusi osallisuus ja vuorovaikutus –intrasivusto on suunniteltu ja valmisteltu kaupunkiyhteisenä (kaikki toimialat ja kansalia) työnä ja se otettiin käyttöön syksyllä vuonna 2024. Sivusto antaa Helsingin kaupungin henkilöstölle tietoa ja tukea osallisuuden edistämisestä. Samalla uuden intrasivun myötä kaupungin sisäistä osallisuusviestintää on vahvistettu ja siellä uutisoidaan säännöllisesti osallisuuden edistämiseen liittyvistä asioista. Sisäisen ja ulkoisen osallisuusviestinnän pääpaino on ollut OmaStadissa, kaupunkiuudistusalueiden osallisuuteen liittyvissä asioissa sekä paikallisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa.
Teemme osallisuuden suunnitteluun kaupunkiyhteisen työvälineen.	Osallisuuden suunnittelun työväline, joka auttaa huomioimaan osallisuuden menetelmät ja tason, sekä ohjeet ja vinkit osallisuuden toteuttamiseen eri tilanteissa.	Osallisuuden suunnittelun työväline on tehty.	Kyllä	Vuorovaikutussuunnitelman laatimista varten on tuotettu kaupunkiyhteisesti (kaikki toimialat ja kansalia) käytännönläheinen oppimiskokonaisuus, jonka avulla työntekijä voi laatia suunnitelman asukkaiden osallistumisen edistämiseksi. Tämän lisäksi on tehty työväline, johon suunnitelma kootaan ja jonka avulla suunnitelmasta voidaan viestiä selkeästi. Työkalu valmistuu syksyn 2025 aikana Intraan sekä digitaaliseen oppimisalustaan Oppivaan.
		Suunnittelun työväline on pilotoitu.	Kyllä	Valmisteluvaiheessa on laadittu kaupunkiyhteisenä työnä (kaikki toimialat ja kansalia) käyttöönottosuunnitelma ja valmistumisen jälkeen siirrytään pilotointivaiheeseen.
Suunnittelemme kaupungin henkilöstölle suunnatun osallisuuden peruskoulutuksen.	Kansia vastaa koulutuksen peruspaketin kokoamisesta ja jokainen toimiala tuottaa pakettiin oman osuuden.	Koulutussuunnitelma on tehty.	Kyllä	Kaupungin henkilöstölle suunniteltiin ja toteutettiin kaupunkiyhteisenä työnä (kaikki toimialat ja kansalia) koulutuskokonaisuus, joka sisältää osallisuuden perehdytysvideon uusille työntekijöille osana perehdytysuunnitelmaa sekä kaksi valmista koulutuskokonaisuutta digitaalisessa oppimisympäristössä Oppivassa: - Osallisuus ja vuorovaikutus oppimiskokonaisuuden avulla työntekijä ymmärtää mitä osallisuus ja vuorovaikutus tarkoittavat, millaista on hyvä vuorovaikutus ja miksi se on tärkeää. Lisäksi he saavat tietoa siitä, millaisilla toimintatavoilla voi lisätä kaupunkilaisten osallistumista. - Monimuotoisten kaupunkilaisten osallisuus kokonaisuus lisää ymmärrystä siitä, mitä kaupunkilaisten monimuotoisuus tarkoittaa ja miten voi edistää ja tukea monenlaisten kaupunkilaisten osallistumista. Samalla perehdytään siihen, miten huomioidaan monenlaiset kaupunkilaiset viestinnässä ja vuorovaikutuksessa.
		Koulutus on pilotoitu.	Kyllä	Koulutus on otettu käyttöön kansliassa ja toimialoilla. Koulutuskokonaisuutta hyödynnetään myös osana uuden henkilön perehdytystä.

Moniäänisyyden vahvistaminen

Kaupunkiyhteiset toimenpiteet		Seurantamittarit	Toteuma	Toteuman kuvaus 2023-2025
Vahvistamme selkeäkielistä viestintää ja vuorovaikutusta sekä panostamme myös selkokielisyyteen	Lisäämme henkilöstön osaamista selkeäkielisyydestä sekä hyödynnämme kaupunkilaisille suunnattua monikielistä osallisuuden ja vaikuttamisen viestintämateriaalia.	Osallisuuden ja vaikuttamisen monikielinen viestintämateriaali löytyy hel.fi-verkkosivuilta.	Kyllä	Osallisuuden ja vaikuttamisen monikielinen viestintämateriaali on laadittu kaupunkiyhteisenä työnä (kaikki toimialat ja kansalia): - Kaupungilla on neljän esitteen kokonaisuus osallistumisen, vaikuttamisesta ja omaehtoisen toiminnan tukemiseksi suomeksi, selkosuomeksi, ruotsiksi, englanniksi, arabiaksi, somaliaksi ja venäjäksi. - Esitteiden tavoitteena on helposti kertoa keskeisistä osallistumisen ja vaikuttamisen keinoista Helsingissä huomioiden erityisesti monikielisyyden. - Valitut esitteet ovat aiheista, jotka monikulttuuriset järjestöt yhteisessä työpajassa pitivät keskeisimpiä. - Esitteet ovat valmiina ja niitä on jaettu kaupungin toimipisteisiin ja eri tilaisuuksissa sekä ne löytyvät kaupungin nettisivulta.. Lisäksi kaupunkilaisten erilaisista osallistumisen mahdollisuuksista ja osallistumisen vaikuttavuudesta konkreettisissa asioissa on uutisoitu Hel.fi-sivustolla on suomen kielen lisäksi ruotsiksi ja englanniksi.
		Henkilöstölle suunnattu koulutus on järjestetty.	Kyllä	Henkilöstölle suunnattu selkeän kielen koulutus on toteutettu. Lisäksi on levitetty tietoa valtion digitaalisesta oppimisympäristöstä löytyvistä selkeän ja selkokielen koulutuksista.
Kokoamme ja kehitämme kaupunkiyhteisiä kuulemisen tapoja erilaisille väestöryhmille.	Jaamme aktiivisesti kertynyttä tietoa, kokemuksia eri hankkeista, kokeiluista ja tuotetuista materiaaleista moniäänisyyden vahvistamiseksi. Keräämme mm. lapsille ja nuorille, ikääntyville sekä Suomeen muuttaneille soveltuvia vuorovaikutuksen, kuulemisen ja osallistumisen tapoja.	Eri väestöryhmille soveltuvia kuulemisen tapoja on koottu intraan	kyllä	Uudella Osallisuus ja vuorovaikutus -Intranetin sivustolle on koottu kaupunkiyhteisenä työnä (kaikki toimialat ja kansalia) kaupungin henkilöstön käyttöön ja työn tueksi tietoa osallisuudesta ja sen edistämisestä Helsingissä. Sivustolle on koottu toimialayhteisesti osallisuuden teoriaa että käytännön suunnitteluapua, vinkkejä ja työkaluja kaupunkilaisten kohtaamiseen, mukaan ottamiseen sekä yhdenvertaisuuden ja moniäänisyyden edistämiseen.
Luomme yhteisiä tapoja arvioida lasten ja nuorten, vieraskielisten ja ikääntyneiden osallisuuden vahvistamista kaupunkitasoisten suunnitelmien mukaisesti.	Säännöllisen osallisuus- ja vuorovaikutusmallin raportoinnin yhteydessä todetaan vieraskielisten ja ikääntyneiden osallistumista edistävät toimenpiteet yhtenäisellä raportointipohjalla.	Yhteinen raportointipohja osallistumista edistävistä toimenpiteistä on luotu.	Kyllä	Raportointipohja on laadittu yhdessä kaupunkiyhteisenä työnä (kaikki toimialat ja kansalia) syksyllä 2023, jossa on huomioitu kaupunkiyhteisten painopisteiden lisäksi toimialan lasten ja nuorten, vieraskielisten ja ikääntyneiden osallistumista edistävät toimenpiteet. Osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyviä toimenpiteitä on raportoitu ikääntyneiden osalta osana hyvinvointisuunnitelman seurantaa sekä vieraskielisten osalta kotoutumisen ohjelman 2022-2025 yhteydessä niihin suunniteltujen ja toteutettujen toimenpiteiden osalta.

2. Lasten ja nuorten osallisuus

Lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen kaupunkitasoiset tavoitteet 2021-25

- Jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja uskoo mahdollisuuksiinsa vaikuttaa.
- Lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti kaupungissa.

Kaupunkiyhteisen lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmän edistämiä toimenpiteitä 2023-2025

- *Lasten ja nuorten ääni kuuluu!* -tilaisuudet. Apulaispormestareiden, toimialojen johdon ja nuorten keskusteluita järjestettiin kaikilla toimialoilla kaksi kertaa vuodessa (alkaen 2023). Kaksi tilaisuudesta järjestettiin kaikkien toimialojen yhteistyönä: vuoden 2023 kaupunkiyhteisessä tapahtumassa lapset ja nuoret keskustelivat johdon kanssa kouluterveyskyselyn tuloksista nousevista teemoista, vuonna 2024 tilaisuus kohdennettiin kaupunkiuudistusalueiden lapsille ja nuorille ja teemana oli unelmien Helsinki. Tavoitteena vahvistaa kaupungin johdon ymmärrystä lasten ja nuorten ajatuksista ja kokemuksista.
- Laadittiin *Muistitko lapset ja nuoret?* -suunnittelutyökalu kaupungin hallinnon työntekijöille lasten ja nuorten kuulemisen vahvistamisen tueksi. Työkalu sisällytettiin osaksi henkilöstölle suunnattua osallisuuden koulutuskokonaisuutta.
- Toteutettiin lapsiystävällisen palautteenkeruun pilotit kaikilla toimialoilla sekä koottiin yhteen lasten ja nuorten kuulemisen ja tiedonkeruun tapoja eri toimialoilla.
- Toteutettiin aikuisille suunnattu viestintäkampanja lasten ja nuorten kohtaamisesta (syksy 2024).
- Seurattiin osallisuuden kokemuksen eroja kouluterveyskyselyn osallisuusindikaattoria hyödyntäen
 - o Tyttöjen osallisuuden kokemus selvästi heikompaa kuin pojilla.
 - o Syvennettiin ymmärrystä osallisuuden kokemuksen sukupuolittuneisuuden syistä kuulemalla asiantuntijoita sekä järjestämällä dialogi aiheesta yläkoulussa ja toisella asteella opiskeleville tytöille. Laadittiin kannanotto aiheesta, toimenpiteiden määrittelyä jatketaan vuonna 2025.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuussuunnitelman raportointi

Osallisuuskokemuksen vahvistaminen

Toimialan toimenpiteet	Seurantamittarit	Toteuma	Toteuman kuvaus
Arjen osallisuus luo pohjan hyvinvoinnille. Osallisuuden kokemusta vahvistetaan henkilöstön, oppijoiden ja huoltajien arjessa varmistamalla päivittäin, että jokainen kohdataan ja nähdään omana itsenään, jokaiseen suhtaudutaan myönteisesti ja jokainen nähdään yhteisön tärkeänä jäsenenä.	- Johto ja esihenkilöt nostavat arjen osallisuuden teot yhteiseen keskusteluun. Tavoitteena on yhdessä pohtia, miten nähdäksi ja kuulluksi tuleminen sekä kuuluminen toteutuvat yhteisöissä ja omassa toiminnassa: Oppijat, huoltajat, henkilöstö, hallinto (Kyllä/ei) - Viestintäpalvelut nostavat arjen osallisuuden hyviä ja kevyitä tekoja näkyvämmiin esiin toimialan viestinnässä (Kyllä/ei) - Toimialan osallisuuden asiantuntijat seuraavat osallisuuteen liittyviä kyselytutkimuksia (esim. kouluterveyskysely) (Kyllä/ei)	- Kyllä - Kyllä - Kyllä	- Toimialan osallisuuden asiantuntijat laativat tukimateriaalin arjen osallisuudesta. Palvelukokonaisuuksien ja yhteisten palvelujen johtajat ovat huolehtineet siitä, että materiaali on otettu käyttöön 08/2025 mennessä. Materiaalin avulla yksiköt ovat käyneet keskusteluja siitä, miten osallisuuden kokemuksen toteutuminen varmistetaan jokapäiväisessä arjessa. - Viestintäpalvelut tekivät kesällä 2025 sarjan julkaisuja kevyistä arjen osallisuuden teoista. Sarjan julkaisut ilmestyivät LinkedInissä ja Instagramissa. - Osallisuuden asiantuntijat ovat seuranneet osallisuuteen liittyviä kyselytutkimuksia (mm. kouluterveyskysely, hyvinvointiprofiili, asiakaskokemuskyselyt, NuortenBudjetin tiedonkeruu). Kyselyn tietoja on hyödynnetty kehittämistoimien suunnittelussa ja esimerkiksi palveluverkkoprosessien tukena. Osana toimenpidettä osallisuuden asiantuntijat ovat kartoittaneet asiakaskokemuskyselyjä sen selvittämiseksi, mistä osallisuuteen liittyvistä asioista emme saa riittävästi tietoa, jotta pystyisimme edistämään osallisuutta vaikuttavasti. Varhaiskasvatuksen asiakaskyselyyn tehtiin tunnistettujen kehitystarpeiden mukaisia muutoksia.
Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa, että oppilailla, henkilökunnalla, vanhemmilla ja asukkailla laajemmin on arvokasta tietoa ja heidät tulee osallistaa myös rakennus- ja tilahankkeiden suunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa	(Kyllä/ei)	Kyllä	Palveluverkkosuunnittelussa on vahvistettu osallisuutta ja otettu käyttöön lapsivaikutusten malli, jossa painottuu osallistaminen kaikkien palveluverkkoprosessien alkuvaiheissa. Mallin käyttöä on selvitetty erityisesti esi- ja perusopetuksen oppilaaksiottoalueiden muutoksissa. Toimialalla pilotoitiin vuoden 2024 aikana erilaisia tapoja kuulla huoltajia ja oppijoita esi- ja perusopetuksen oppilaaksiottoalueiden muutoksista. Pilotointien seurauksena esi- ja perusopetuksen oppilaaksiottoalueiden muutoksien prosessia kehitetään, laadukkaiden kuulemisten varmistamiseksi myös jatkossa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on lisäksi otettu kaupunkiyhteinen lasten ja nuorten osallisuuden suunnittelutyökalu käyttöön.

Osallisuusosaamisen ja -ymmärryksen vahvistam

Toimialan toimenpiteet	Seurantamittarit	Toteuma	Toteuman kuvaus
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osallisuuden asiantuntijat laativat koosteen siitä, mitä osallisuudella, osallisuuden kokemuksella ja vaikuttamisella tarkoitetaan ja miten osallisuutta kuvataan opetusta ja kasvatusta ohjaavien suunnitelmien näkökulmasta.	Toimialan osallisuuden asiantuntijat laativat koosteen (kyllä/ei)	Kyllä	Kooste julkaistiin syyskuussa 2025 Opehuoneeseen, josta se on kasvatus- ja opetushenkilöstön saatavilla.
Toimialan osaamisen kehittämiseksi henkilöstö osallistuu kansallisen lapsistrategian koulutukseen	Toimialan osaamisen kehittämiseksi henkilöstön osallistuminen kansallisen lapsistrategian koulutukseen. (kyllä/ei).	Kyllä	Henkilöstön kouluttamista lasten oikeuksista on vahvistettu suunnitelmakaudella erityisesti siten, että yhteisten palvelujen henkilöstöä on osallistunut laajasti eOppivan kansallisen lapsistrategian koulutuksiin "Johdatus lapsen oikeuksiin – Turvaa lapsen oikeuksien toteutuminen" sekä "Lapsen oikeudet – Osallisuus ja osallistuminen". Yhteisten palvelujen päälliköt ja asiantuntijat levittivät tietoa lasten oikeuksista ja lasten oikeuksien koulutuksista yksiköiden työntekijöille.

Moniäänisyyden vahvistaminen

Toimialan toimenpiteet	Seurantamittarit	Toteuma	Toteuman kuvaus
Dialogisuuden vahvistaminen yksikköjen osaamista vahvistamalla, alueellista dialogia pilotoimalla ja luomalla kaupunkitasoisia kohtaamisen paikkoja.	- Toimialan osaamisen kehittämisessä varmistetaan henkilöstön Erätauko-fasilitaattorikoulutuksien järjestäminen kaikissa palvelukokonaisuuksissa (kyllä/ei) - Toimialan osallisuuden asiantuntijat järjestävät alueellisen dialogin pilotoinnin (kyllä/ei) - Toimialan osallisuuden asiantuntijat kehittävät dialogisuutta koko kaupungin tasolla (kyllä/ei)	- Kyllä - Kyllä - Kyllä	- Henkilöstön fasilitaattorikoulutuksia järjestettiin suunnitelmakauden aikana yhteensä kuusi. Koulutuksiin osallistui henkilöstöä varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, toiselta asteelta ja yhteisistä palveluista. - Toimialalla pilotoitiin suunnitelmakauden aikana alueellista dialogia tapana kohdata asukkaita ja käydä keskustelua alueiden aiheista. Ensimmäinen pilotti järjestettiin Kannelmäessä syksyllä 2023. Tämän jälkeen myös esi- ja perusopetuksen oppilaaksiottoalueiden muutosten kuulemisten yhteydessä on järjestetty tilaisuuksia, joissa pyritään dialogiin alueen asukkaiden kanssa esimerkiksi työpajailulla tai piirikeskustelulla. Tällaisia alueellisia kohtaamisia järjestettiin muun muassa keski-Helsingin asukkaille sekä Mellunkylän ja Vartiokylän asukkaille. - Dialogisuutta on kehitetty kaupungin tasolla koko kaupungin vanhempainilloilla, jotka ovat olleet suosittuja. Koko kaupungin vanhempainiloja on järjestetty 30.11.2023, 14.3.2024, 19.9.2024 sekä 6.3.2025. Jokainen illoista sisälsi vuoropuhelua. Ensimmäinen illoista pidettiin Erätauko-menetelmällä, toinen työpajamuotoisena. Kahden viimeisen pääpaino oli asiantuntija-alustuksissa, mutta niihinkin sisällytettiin vuoropuhelu osallistujien kanssa.
Oppijoiden äänen kuulumista monipuolisesti toimialan viestinnässä vahvistetaan	Viestintäpalveluissa pilotoidaan oppijoiden mukaan ottamista toimialan viestintään ja mainontaan (kyllä/ei)	Kyllä	Viestintäyhteistyötä oppijoiden kanssa on toteutettu mm. Stadin AO:n kanssa viestintäagenttitoiminnalla, jossa opiskelijat ovat päivittäneet noin viikon ajan kerrallaan itsenäisesti Stadin AO:n Instagram-tiliä. Toimintaa on tarkoitus jatkaa ja kehittää syksyllä 2025. Lisäksi lukioden ja Stadin AO:n opiskelijat ovat olleet mukana lukuisissa uutisartikkeleissa. Heitä haastatteleamalla opiskelijat ovat päässeet ääneen ja sanoittamaan omia kokemuksiaan opiskeluista. Aidot opiskelijat ovat näkyneet myös viestinnän kuvissa. Lisäksi Konepajan lukion opiskelijoiden kanssa toteutettiin viestintäyhteistyö syksyllä 2025. Yhteistyön aikana opiskelijat kirjoittivat uutisia, joita julkaistiin toimialan verkkosivuilla sekä ottivat haltuunsa lukionsa sosiaalisen median kanavia sovittuna ajankohtana. Lukion kanavalle oppilaiden julkaisemia postauksia uudelleen julkaistiin myös toimialan sosiaalisen median kanavilla.

Lasten ja nuorten osallisuus

Kaupunkiyhteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman tavoitteita lasten ja nuorten osallisuuteen 2021-2024

Tavoite: Lasten ja nuorten yhteenkuuluvuus lisääntyy

- Toimenpiteet kasvatuksen ja koulutuksen toimialla mm.:
 - Lasten yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta vahvistettu osana perustyötä yksiköissä (mm. tunne- ja vuorovaikutustaitoja on opetettu kaikissa peruskouluissa ja opettajia on koulutettu taitojen opettamiseen).
 - Toisella asteella osana yhteisöllistä opiskeluhuoltoa on ollut hyvinvointikahviloita sekä koulutusta turvallisen yhteisön pelisääntöihin.

Tavoite: Lasten oikeuksien näkökulmaa huomioidaan kaikessa toiminnassamme paremmin ja Helsingin kaupunki saa Unicefin lapsiystävällinen kunta-tunnustuksen

- Toimenpiteitä kasvatuksen ja koulutuksen toimialla mm.:
 - Henkilöstön osaamista lasten oikeuksista vahvistettu eOppivan lasten oikeuksien koulutuksilla.
 - Kiusaamisen vastainen toiminta, esim. KVO13
 - Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) käyttöönotto ja vahvistaminen mm. palveluverkkosuunnittelussa

Tavoite: Lasten ja nuorten osallisuutta vahvistetaan uusilla toimintakäytännöillä

- Toimenpiteet kasvatuksen ja koulutuksen toimialla mm.:
 - Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kehitetty uusia toimintakäytäntöjä lasten ja nuorten kuulemiseen: mm. palveluverkkomuutosten karttakuulemiset peruskoululaisille, esiopetusikäisten kuulemiset lähialueen kävelyretkien muodossa, toisen asteen advisory board –työskentely ja Stadin AO:n vaikuttajafoorumi

Vieraskielisten osallisuuden edistäminen

Kotoutumisen edistämisen ohjelma vuosille 2022–2025

Tavoite: Kaikilla helsinkiläisillä on taustastaan riippumatta yhdenvertaiset osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet.

- *Toimenpide: Toimialat raportoivat Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin toteutumisesta säännöllisesti apulaispormestarille sekä toimialalautakunnalle. Raportointiin lisätään vieraskielisten osallisuuden edistämisen toimenpiteet. Kanslia ja toimialat laativat yhtenäisen raportointipohjan.*
- **Tehdyt toimenpiteet kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla:**
- Dialogiset asukastilaisuudet kaupunkiuudistusalueilla, menetelminä kokeiltu Erätaukoa ja piirikeskustelua (teemoina oppilaaksiottoalueiden muutokset + kodin ja koulun yhteistyö)
- Vuoropuhelua ja monikielisten kuulemista vahvistettu palveluiden kehittämisessä esimerkiksi oppimisen tukeen ja oppilaaksiottoalueiden muutoksiin liittyen
- Palveluverkon kehittämisessä on kokeiltu vaikuttajaryhmätyöskentelyä moniäänisyyden lisäämiseksi.
- Monikielisen kodin ja koulun yhteistyön tapahtuma toi järjestöt mukaan pohtimaan tapoja tukea vieraskielisten huoltajien osallisuutta
- Kaupunkiuudistusalueiden asukastilaisuuksien viestinnässä on tehty myös monikielistä viestintää, jotta tilaisuudet tavoittaisivat moninaisemmin helsinkiläisiä.
- Kaskon monikielinen ohjaus -mallia on laajennettu esim. leikkipuistoihin, ohjaajien määrää on lisätty ja ohjaajia on myös vakinaistettu.
- Kotoutumisen tuen määrärahalla on kehitetty mm. Tervetuloa perheet -toimintamallia sekä leikkipuistojen kotoutumista edistävää työtä.

Ikääntyneiden osallisuuden edistäminen

Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

- **Toimenpide:** *Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin raportoinnin yhteydessä todetaan ikääntyneiden osallistumista edistävät toimenpiteet.*

Osallisuutta edistävät toimenpiteet kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla työväenopistossa:

- Seniorikursseja järjestetään satoja vuosittain. Esimerkiksi vuonna 2025 senioreille suunnattuja kursseja on järjestetty yhteensä 603.
- Työväenopistossa on tehty tiivistä yhteistyötä opistolaisyhdistyksen kanssa. Yhteistyössä on toteutettu esimerkiksi retkitoimintaa, kerhotoimintaa, viljelypalstatoimintaa sekä kahvio.
- Yhteistyötä on tehty myös seniorikeskusten kanssa. Esimerkiksi palvelukeskusten kanssa suunniteltuja kursseja on toteutettu 113 vuoden 2025 aikana.
- Työväenopiston kursseista kerätään aina kurssipalaute ja kahden vuoden välein toteutetaan asiakaskokemuskysely.

Poikkeamat, ongelmat tai riskit

- Tulevalla strategiakaudella tulee varmistaa, että osallisuussuunnitelman toteuttamiseen sitoutuu koko toimiala ja että toimenpiteisiin on omistajuus eri yksiköissä hallinnossa.
- Osallisuussuunnitelman ja muiden suunnitelmien välillä on hyvä välttää päällekkäisyyksiä. Toisaalta toimenpiteiden olisi hyvä olla toisiaan tukevia.

Keskeiset tehtävät seuraavalla raportointikaudella

- Osallisuuskokemuksen vahvistaminen on ajankohtainen painopiste myös alkaneella strategiakaudella
- Erätauko-osaamista edistetty v. 2023-2025 ansiokkaasti, alkavalla strategiakaudella tärkeää varmistaa, että koulutusten opit siirtyvät arkeen
- Vuorovaikutusprosesseja koskevaan viestintään tehtävä panostuksia ensi strategiakaudella. Oikea-aikainen ja selkeä viestintä on osallisuuden toteutumisen kannalta keskeistä. Prosessikuvauksia esimerkiksi lakkauttamisista tai muista kuntalaisia koskevista asioista olisi hyvä tehdä, jolloin niihin olisi helpompi sisällyttää viestintää ja vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa.

